

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра публічного управління, адміністрування та
інформаційної діяльності

06-14-233М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
навчальної дисципліни

«Ораторська майстерність в публічній сфері»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та
адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 1
від 19 вересня 2022 р.

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Ораторська майстерність в публічній сфері» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Мартинюк Г. Ф. – Рівне : НУВГП, 2022. – 17 с.

Укладач:

Мартинюк Г. Ф., к.п.н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ. упр. проф., в.о. завідувача кафедри публічного управління, адміністрування та інформаційної діяльності.

Керівник ОП: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування та інформаційної діяльності.

© Г. Ф. Мартинюк, 2022

© НУВГП, 2022

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета і завдання виконання практичних завдань.....	4
2. Тематика практичних занять.....	6
3. Методи навчання.....	13
4. Оцінювання знань студентів.....	13
5. Розподіл балів за формами контролю.....	14
6. Список рекомендованої літератури.....	15

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Якість підготовки майбутніх фахівців з публічного управління та адміністрування та становлення основ професіоналізму в спілкуванні суттєво зростає у зв'язку з процесом глобалізації в сучасній Україні. Для кожного фахівця своєї спеціальності необхідні знання та навички зразкового володіння літературно грамотною та красивою державною мовою.

Професійне володіння мовою було і є важливою складовою частиною успіху багатьох професійних теренів. Результативність комунікації багато в чому визначається тим, наскільки комунікатор володіє ораторським мистецтвом. Володіння мовою на сьогодні – найважливіша складова професіоналізму людини.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни "Ораторська майстерність в публічній сфері" є оволодіння нормами літературної мови в її усній та писемній формах (правилами вимови, наголосу, слововживання, граматики, стилістики); вміння обрати й організувати мовні засоби, які в певній ситуації спілкування сприяють досягненню поставлених завдань комунікації; нормалізувати процес мовленнєвої комунікації з метою вдосконалення мови (мовлення) як знаряддя підвищення рівня соціальної культури; дотримання етики спілкування; розвиток навичок роботи з інформаційними матеріалами при підготовці до мовленнєвої комунікації в різних сферах та ситуаціях.

Предметом навчальної дисципліни є мисленнєво-мовленнєва діяльність і закони, що її розкривають.

У результаті вивчення навчальної дисципліни майбутній фахівець з публічного управління має **знати**: основи риторики; основні принципи ораторської майстерності; складові професійної майстерності керівника; закони логічної побудови тексту виступу та методичного виголошення; типи красномовства; проблеми культури оратора.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні отримати такі компетентності:

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності); здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування; оволодіти механізмами емоційного та логічного впливу на аудиторію; правильно підбирати матеріал для виступу, аналізувати специфіку аудиторії.

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Історико-теоретичні засади риторики.

Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу «Ораторська майстерність в публічній сфері»

Мета: знати предмет, мету, завдання і методологічні підходи та принципи до вивчення дисципліни; основні терміни і поняття ораторської майстерності.

Питання для обговорення:

1. Предмет, мета і завдання дисципліни.
2. Методологічні підходи і принципи до вивчення ораторської майстерності.
3. Вивчення основних понять.

4. Риторика як наука.
5. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.
6. Основні терміни і поняття дисципліни.

Тема 2. Формування мовної особистості в Україні

Мета: знати історичний розвиток ораторського мистецтва, основні поняття та розділи класичної риторики; ознайомити студентів із розвитком ораторського мистецтва в різні періоди його розвитку.

Питання для обговорення:

1. Історичний розвиток ораторського мистецтва.
2. Сучасний риторичний ідеал оратора.
3. Питання формування мовної особистості в Україні.
4. Статус сучасної риторики.
5. Основні поняття та розділи класичної риторики.
6. Ораторське мистецтво на різних етапах розвитку: античне ораторське мистецтво; історія риторики Київської Русі;
7. Розвиток ораторського мистецтва на території України в XVI-XVIIст.
8. Риторика Києво-Могилянської академії.
9. Риторика Російської імперії.
10. Вітчизняне ораторське мистецтво.

Тема 3. Теоретичні засади класичної риторики. Основні закони риторики.

Мета: ознайомити студентів із законами риторики

Питання для обговорення:

1. Закони риторики.
2. Концептуальний закон.
3. Закон моделювання аудиторії.
4. Стратегічний закон.
5. Тактичний закон.
6. Мовленнєвий закон.
7. Закон ефективної комунікації.

8. Системно-аналітичний закон.

Тема 4. Види та жанри красномовства та сфери його застосування.

Мета: ознайомити студентів із науковими підходами до класифікації красномовства та видами і жанрами красномовства.

Питання для обговорення:

1. Наукові підходи до класифікації красномовства.
2. Політичне красномовство.
3. Суспільно-побутове красномовство.
4. Судове(юридичне) красномовство.
5. Академічне красномовство.
6. Церковне красномовство.
7. Рекламне красномовство.
8. Діалогічне красномовство.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні основи комунікації між громадянами і органами державної влади та механізми впливу на аудиторію.

Тема 5. Предмет, функції і закони ораторської майстерності

Мета: знати сутність і теоретико-методологічні засади ораторської майстерності, взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами; закони ораторської майстерності; поглибити знання з історії ораторського мистецтва.

Питання для обговорення:

1. Предмет і функції ораторської майстерності.
2. Наука про ораторське мистецтво. Сучасна риторика як теорія та майстерність ефективного мовлення. Мета, об'єкт, предмет ораторського мистецтва.
3. Закони ораторської майстерності.
4. Витоки ораторської майстерності, шляхи формування та реалізація.

5. Структура, елементи ораторської майстерності.
6. Рівні оволодіння ораторською майстерністю.
7. Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності економіста (самостійно).
8. Історія ораторського мистецтва (самостійно).

Тема 6. Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії

Мета: знати проблеми, ознаки, функції оратора та аудиторії; вміти розробляти стратегію виступу; виявляти помилки оратора.

Питання для обговорення:

1. Майстерність взаємодії оратора та аудиторії.
2. Поняття риторичного ідеалу.
3. Основні помилки оратора.
4. Проблеми взаємодії оратора та аудиторії.
5. Вступ: види та функції. Виклад: моделі та методи.
6. Аргументація: структура та види.
7. Ознаки аудиторії та їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії.
8. Індивідуальний ораторський стиль.
9. Розробка стратегії виступу оратора в аудиторії (самостійно).

Тема 7. Підготовка виступу оратора

Мета: знати основні етапи підготовки тексту промови; вміти аналізувати, планувати виступ; навчитися використовувати невербальні елементи передачі інформації.

Питання для обговорення:

1. Основні етапи підготовки тексту промови.
2. Поняття про увагу. Теорія уваги. Фізіологічні основи уваги. Властивості уваги. Види уваги. Увага й особистість. Розвиток уваги. Основні критерії вихованості уваги.
3. Форми текстового оформлення матеріалу.
4. Активізація мисленнєвої та почуттєво-емоційної діяльності аудиторії.

5. Аналіз якості та ефективності продукту мисленнєво-мовленнєвої діяльності. Самоаналіз (рефлексія), аналіз інших виступів.
6. Планування і прогнозування ораторської діяльності.
7. Ефективність і впливовість виступу оратора.
8. Види підготовки до виступу (самостійно).

Змістовий модуль 3

Комунікативна компетентність державних службовців

Тема 8. Зміст, умови формування комунікативної компетентності державних службовців

Мета: знати структуру, зміст, умови формування комунікативної компетентності та шляхи її розвитку; уміти правильно будувати публічний виступ перед аудиторією, використовуючи прийоми залучення уваги слухачів.

Питання для обговорення:

1. Структура комунікативної компетентності державного службовця.
2. Шляхи розвитку комунікативної компетентності державних службовців.
3. Типи підготовки до промови, переваги і недоліки кожного з них.
4. Правила і помилки висунення тези, аргументації і демонстрації (самостійно).
5. Архітектоніка промови: вступ, нарація (виклад), розробка (аргументація), заключна частина.
6. Майстерність публічного виступу оратора.
7. Композиція публічного виступу.
8. Складові елементи композиції виступу.
9. Методи викладення матеріалу.
10. Прийоми залучення уваги слухачів.
11. Урахування особливостей аудиторії.
12. Системна побудова оратором стратегії впливу на аудиторію.

Тема 9. Культура ораторської мови фахівця з публічного управління

Мета: знати комунікативні елементи мовної культури; вміти встановлювати контакт з аудиторією.

Питання для обговорення:

1. Управління емоційним станом.
2. Мімічні та пантомімічні засоби педагогічного впливу.
3. Образність мови: поняття, зміст, засоби створення образності.
4. Риторичні навички та вміння оратора.
5. Особливості підготовки до публічного виступу.
6. Комунікативні елементи мовної культури.
7. Види підготовки.
8. Встановлення контакту з аудиторією.
9. Засоби підвищення ефективності взаємодії зі слухачами.

Тема 10. Мультимедійні технології в роботі фахівця з публічного управління та адміністрування

Мета: ознайомитися з можливостями застосування мультимедійних технологій у професійній діяльності; навчитися використовувати MS Power Point для створення презентації.

Питання для обговорення:

1. Демонстрація доповіді з використанням сучасних ІКТ.
2. Цілі та етапи підготовки мультимедійної презентації.
3. Використання MS Power Point для створення презентації.
4. Структура мультимедійної презентації..
5. Вимоги до створення та оформлення презентації.

Тема 11. Емоційна виразність мовлення

Мета: уміти застосовувати мовні засоби інтонацію,

логічний наголос, паузи при налагодженні зворотного зв'язку з аудиторією; навчитися виконувати артикуляційні вправи.

Питання для обговорення:

1. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення.
2. Інформаційна мова як вплив у взаємодії: призначення, функції, основні елементи.
3. Інтенація, логічний наголос, паузи.
4. Прийоми впливу. Ключові операції впливу.
5. Значення зворотного зв'язку у спілкуванні.
6. Використання мовних засобів у налагодженні зворотного зв'язку.
7. Інтенаційна та образна виразність оратора.
8. Інструменти оратора. Ораторський шок. Стреси й стресори оратора.
9. Система дій з метою встановлення і збереження контакту.
10. Логіко-інтонаційний аналіз промови.

Тема 12. Харизма та артистизм оратора

Мета: уміти послуговуватися інструментами для залучення уваги аудиторії; навчитися управляти власним емоційним станом для розв'язання можливих конфліктів з аудиторією.

Питання для обговорення:

1. Настроювання на виступ.
2. Ораторська майстерність як характеристика професіоналізму.
3. Інструменти для залучення уваги аудиторії.
4. Прийоми професійного самовдосконалення і самовиховання оратора.
5. Культура рефлексії професійної діяльності оратора.
6. Управління власним емоційним станом.
7. Морально-психологічні якості особистості оратора, що виступають передумовою тактичної поведінки.

8. Управління емоційним станом аудиторії.
9. Культура розв'язання конфліктів.

Тема 13. Засоби полемічного мистецтва

Мета: ознайомитися з полемікою як формою ораторської майстерності; уміти застосовувати емоції, іронію, сарказм у суперечці, диспуті, тощо

Питання для обговорення:

1. Полеміка як форма ораторської майстерності.
2. Заборонені прийоми в полеміці. Умови вибору мови і стилю полеміки у різних жанрах риторики.
3. Характеристика запитань і відповідей у полеміці.
4. Доцільність використання емоцій, іронії, сарказму в суперечці, полеміці, дискусії, диспуті тощо.
5. Види полемічних "хитрощів" у полеміці.
6. Конструктивізм полеміки, дискусії, диспуту.

Тема 14. Мова і стиль публічної промови

Мета: ознайомити студентів із елементами художності та літературними прийомами в мові; навчити здійснювати риторичний аналіз промови

Питання для обговорення:

1. Культура ораторської мови.
 2. Звуковий рівень тексту.
 3. Лексичний, синтаксичний, стилістичний рівні тексту.
- Стиль ораторського твору.
4. Логічні та емоційні засади промови.
 5. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора.
 6. Зовнішня культура оратора.
 7. Головні критерії оцінки промови.
 8. Залікові промови.
 9. Риторичний аналіз промови.

3. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни "Ораторська майстерність в публічній сфері" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів застосовуються форми та методи інноваційного навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань студентами, розвиток їх розумової діяльності, виявлення вмінь та навичок критичного осмислення проблем, набуття досвіду самостійного опрацювання навчального матеріалу, пошукової роботи, набуття якостей, які стануть у нагоді в подальшому розвитку самоосвіти і самореалізації.

Передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; мозкові атаки; кейсметод; ділові та рольові ігри; презентації; банки візуального супроводження.

Оцінювання знань студентів

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних задач, тестування, перевірка письмових завдань.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без

зауважень.

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Су ма
Змісто- вий модуль 1				Змісто- вий модуль 2			Змістовий Модуль 3									
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 1 2	Т 13 4	Т 1 4	М 1	М 2	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	20	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);
2. Опорний конспект лекцій на паперовому носії;
3. Мультимедійна презентація;
4. Друкований роздатковий матеріал;
5. Кейси (аналіз ситуацій).
6. База тестових завдань.

6. Рекомендована література

Базова

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: підручн. Вид. 2-ге, без змін. Київ : КНЕУ, 2006. 384 с.
2. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія. Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.
3. Кацавець Р. Ораторське мистецтво : підручник. Київ : Прав. єдність, 2014. 238 с.
4. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посібн. К. : Центр учб. літератури, 2017. 232 с.
5. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : підручник. Київ : Вища школа, 2006. 310 с.
6. Мартинюк. Г. Ф. Причини виникнення конфліктів та шляхи їх вирішення. Зб наукових праць. *Стратегія і тактика державного управління*. Вип. 1-2. Рівне. 2020. С. 18–26.
7. Нижник Н. Р., Пашко Л. А., Ділове спілкування у сфері державного управління. Хмельницький, 2005. 193 с.
8. Навчальний посібник з курсів «Онови риторики» і «Професійна риторика» / Укл. І. Гузенко. Львів : ЛДУФК, 2006. 76 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посібн. Київ : Центр учб. літератури, 2008. 592 с.

10. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності : навч. посібн. К. : Кондор, 2010. 181 с.
11. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин : навч. пос. К. : Кондор, 2008. 356 с.
12. Савельєва В. С. Психологія управління : навчальний посібник. К. : ВД «Професіонал», 2005. 320 с.
13. Сагач Г. М. Риторика : навч. посіб. для студ. серед. і вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2000. 568 с.
14. Требін М. П. Ораторське мистецтво : підручник. Харків : Право, 2013. 208 с.

Допоміжна

1. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Інформаційна безпека. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1528> (дата звернення: 11.03.2020). DOI: [10.32702/2307-2156-2019.11.36](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.11.36).
2. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. *Сучасний стан децентралізаційних процесів в Україні. Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад*: мат-ли І Міжнар. наук.-метод. конф. Рівне : Волин. береги, 2018. 233 с. С. 18–20.
3. Овчиннікова А. П. Основи ораторської майстерності в умовах конфліктної взаємодії : навчальний посібник. Одеса : Пальміра, 2005. 179 с.
4. Савенкова Л. О. Комунікативні процеси у навчанні : навч. посібник. Київ : КДЕУ, 1996.
5. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 250 с.
6. Сучасна ділова риторика : навч. посіб. / О. Б. Олійник. К. : Кондор, 210. 166 с.

7. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки. Київ : Юрінком інтер, 2001. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. Наказ Нацдержслужби України «Про затвердження Типового профілю професійної компетентності посади керівника апарату та мінімальних вимог до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття цієї посади» від 16.05.2012 № 91 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0872-12>.
2. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua>
4. Онуфрієнко Г.С. Риторика: <http://nashaucheba.ru>
5. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://lib.rv.ua>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>
7. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php